

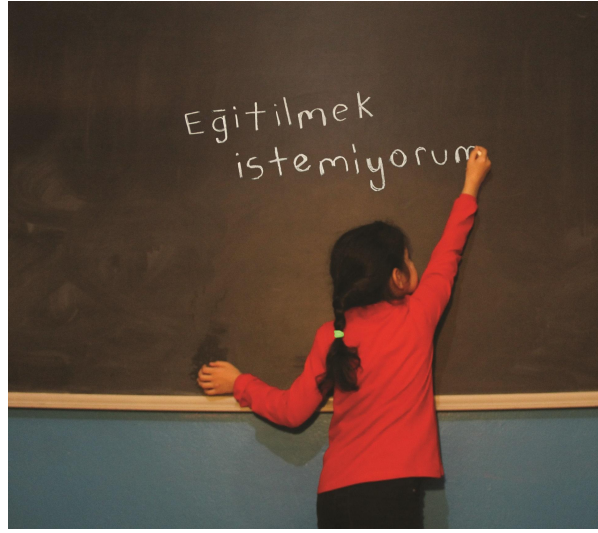
Eğitilmek İstemiyoruz

Meydan Gazetesi

08.11.2018

İçindekiler

Devlet Okulları: Devletin İdeolojik Okulları	5
Paran Varsa Okul Özel	6
Devletin ve Kapitalizmin Kontrolünde Olmayan Okul Olabilir mi?	7
Eğitilmek Değil Bilgiyi Özgürce Paylaşmak İstiyoruz	8

Yaşamımızın örgütlenmesi için ihtiyaç duyduğumuz bilgiye özgürce ulaşmak isteyen biz anarşistler, ne devlet okulunda ne özel okulda eğitilmek istemiyoruz. Eğitim değil bilgiyi özgürce paylaşmak istiyoruz.

Yeni Başkanlık Sistemi'nin ilk Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk, "masanın üzerindeki tuzluğu değiştirerek 'sistem değişti' demeyeceğiz, masayı yeniden inşa edeceğiz" diyerek iddialı bir başlangıç yaptı. Oysa Selçuk, son yüzyılda değişen 80'i aşkın Milli Eğitim Bakanı'ndan sadece biri. Yani ortalama 1,5-2 yıl görevde kalmış 80 bakan. Kimisi darbecilerin emriyle Öğretmenler Günü icat etmiş, kimisi kredili geçme sistemini getirmiş, ama fazla uzun sürmemiş. Kimisi allayıp pullayıp SBS diye bir sistem getirmiş, ama bir sonra gelen bakan uygulamadan kaldırmış. Kimisine yürü ya kulum denmiş, aynı dönem önce rektör, sonra YÖK Başkanı, sonra da Bakan olmuş; kimisinin de Fatih Projesi daha doğmadan çökmüş. Yani bırakın masayı yeniden inşa etmeyi, kimse masanın çıkan çivisini bile çakamamış, çakmamış.

İnsanın aklına İkinci Abdülhamid'in Maarif Nazırı'nın söylediği sözler geliyor. Kimi kaynaklara göre Haşim Paşa, kimi kaynaklara göre Emrullah Efendi'nin söylediği: "Şu mektepler olmasa, maarifi (eğitimi) ne güzel idare ederdim" sözü devletle eğitim ilişkisini bir güzel özetler nitelikte.

Devlet Okulları: Devletin İdeolojik Okulları

Eğitim esas olarak devletin görevidir diye düşünenler olacaktır. Oysa eğitim devletin hizaya getirme araçlarından biridir. Yani devletin derdi ve eğitimle amaçladığı şey, sistemin kalıbına sokulmuş bireyler yetiştirmektir. Gerisi illüzyondur.

Eğitim aynı zamanda bireyin devlete ve sisteme itaat ettirilmesi ve bu itaat durumunun sürdürülmesi esasına dayanır. Bu itaat ilişkisi okul aracılığıyla kurulur.

Disipline edici ve itaatkarlaştırıcı özelliğinin keşfedilmesinden sonra belli yaş aralığındaki her birey için zorunlu hale getirilen eğitim, günümüzde doğrudan devlete bağlı ya şahıslar ya da şirketler tarafından kurulan özel okullarda sürdürülmektedir. Bunun yanı sıra, kendisini alternatif olarak niteleyen okullar da giderek yaygınlaşmaktadır.

Müfredatından müdürüne, boyasından badanasına her şeyini devletin belirlediği devlet okulları, ailede temelleri atılan itaat ilişkisini ve tahakkümü sistematikleştirir. Ezberci, sorgulamayan, soru soramayan bir öğrenci modeli üzerinden işleme bir yana, devletin bütün milliyetçi ve militarist söylemleri de hem ders kitaplarında yazılanlar, hem de derslerin uygulanış biçimiyle aktarılır. Tarih de, coğrafya da, diğer kültür dersleri de, devletin resmi ve milli görüşünün paralelinde işlenir. “Denize dökülen düşmanlar”, “bizi parçalamak isteyen komşular” gibi konular sık sık tekrarlanır. Devlet bilgiyi kendi çıkarına değiştirerek manipüle eder, doğru ve gerçek bilgiye erişimi engeller, yasaklar.

Okulda sıkça yapılan tören ve anmalar, marş okumalar, sıraya geçip hazır ol’a durmalarla okuldaki bireyin, sanki savaşa hazırlanan bir asker gibi olması amaçlanır. Öğretmenin, müdür yardımcılarının ve müdürün her dediğine uymaya zorlanan, itiraz etme ya da karşı çıkma imkanı verilmeyen öğrenci, bu hiyerarşik sistemin içinde kaldıkça kendisi de alt sınıfları ezen bir konuma sürüklenir. Bir süre sonra bu durumu içselleştirecek olan öğrenci, devletin istediği nitelikte bir kişiye dönüşür.

Devlet, kendine ait okulları her köye, her mahalleye açarak etnik ya da kültürel olarak farklı bölgelerde yaşayan, doğuştan devletin resmi dilinden farklı bir dili konuşan öğrencileri; devletin resmi ideolojisi ve resmi dili ile şekillenmesine zorlar. Okullar bu asimilasyonun yoğunlaştığı yerlerdir. Yatılı bölge okulları ve eğitim enstitüleri gibi modeller de bu asimilasyonun merkezi haline gelmiştir.

Devlet, kendine bağlı okulların bazılarını meslek, bazılarını da imam hatip olarak adlandırarak ya kapitalizme ucuz işgücü sağlar ya da muhafazakarlaşma ideolojisi paralelinde mevcut potansiyeli elinde tutar. “Dindar nesil” oluşturma projesinde imam hatiplerin etkisi büyüktür.

Paran Varsa Okul Özel

Özel okulların devlet okullarından ilk farkı; gri duvarlar yerine rengarenk boyanmış duvarlarla bizleri karşılıyor oluşudur. Bunun bir bedeli vardır elbette. Bu, kayıt için gidildiğinde “müşteri temsilcisi” tarafından kibar bir dille izah edilir. Çünkü burada her öğrenci aslında iyi bir müşteri. İstenirse taksitle de ödenebilir, sorun değil! Onun dışında müfredat hemen hemen aynı, ama belki sınav sistemine daha iyi hazırlanmış öğrencilere rastlanabilir, çünkü daha çok bir dersane gibi işler özel okullar. Zaten kılık kıyafette de belli bir serbestlik var, elbette belirtilen yerlerden satın alınmak şartıyla istenilen kombinle okula gelmek mümkün. Maksat okul aile birliği kazansın.

Özel okulların tercih edilmesinde bir başka faktör de çocuğunun dini eğitimi almasını istemeyen velilerin oluşu. Ancak öğrenci, devlet okulundaki gibi başını kapatmaya ya da sure ve dua ezberlemek zorunda bırakılmasa da yine özel okullarda da kimi sembol ya da simgeler karşısında ve başka büstlerin önünde başını eğmek durumunda kalacaktır.

Özel okul öğrencilerinin bilimsel çalışmalara yöneldikleri gibi bir yaygın kanı mevcuttur. Bu da, bu okulların seçilmesinde bir tercih sebebidir. “Bilimsel eğitim” de, olsa olsa daha çok para kazanmak için özel okulların reklam kampanyalarında sıkça kullandıkları bir argümandan başka bir şey değildir.

Devletin ve Kapitalizmin Kontrolünde Olmayan Okul Olabilir mi?

Okulun din ve devletle olan tarihsel ilişkisi, bilginin toplumsallaşması ve özgürleşmesi önünde hep bir engel olmuştur. Bilgiyi tek elde tutmak, toplumu baskı altında tutmanın meşrulaştırılması ve gerçeğin kolay manipüle edilmesi için okul, iktidar için en kullanışlı araçtır.

Toplumsal bir devrim inşa edilirken, bilginin toplumsallaştırılması yani belirli bir grubun elinden çıkarılması, anarşizm tarihinde önemli çabaya işaret eder. Anarşist devrimin yaşama geçirildiği İberya’da “Modern Okul” işte tam da bu çabanın somutlaştırılmasıdır. Francisco Ferrer ismi bu çabada öne çıkan bir isimdir. “Çocukların eğitiminde değişim isteyenlerin önünde iki yol vardır: Birincisi, çocuğun yeteneklerini iredelleyip mevcut ders sisteminin yetersizliğini ve değiştirilmesini gerektiğini bilimsel olarak kanıtlayarak okulu dönüştürmeye çalışabilirler. Ya da modern toplumun temeli haline gelen zulüm, aldatma ve yalanı reddeden ilkelere ve ideale uygun yeni okullar kurabilirler.”

Ferrer, bilginin toplumsallaştırılması noktasında “modern okul” deneyimiyle, devlet ve dinin gelecek nesli kontrol etme politikaları ve buna karşı ne yapılabileceğini en somut şekilde göstermiştir.

Özgür bilginin imkanı ve toplumsallaştırılması, bir sorun olarak Ferrer’in modern okul deneyiminden yıllar sonra gündeme gelmiş ve “alternatif” çabalar oluşturulmaya başlanmıştır.

Bir yandan devletin milliyetçi-muhafazakar eleği, diğer yanda kapitalizmin sözde özgür ama paralı, sisteme entegrasyon aracı okula karşı alternatif çabalar (Waldorf, Montessori, Reggio Emilia vb.) 20. yüzyılın başında artmıştır. Bu çabaların hepsi mevcut eğitim yöntemine de sisteme de karşıdır.

Özünde sistem karşıtı, eğitim karşıtı, özgürlükçü bireylerin yöntem ve metodlarından yola çıkılarak hayata geçirilmiş olan bu tarz okulların bir kısmı, zamanla, özellikle ekonomik olarak devlet ve özel okul sisteminin gücüne yenik düştüklerinden ya da düşünsel olarak bir kayma yaşadıklarından, “alternatif” olma özelliklerini yitirmişlerdir. Kapitalizmin para kazanma alternatifine dönüşmüşlerdir. Çocuklarını farklı bir eğitim içerisine kattıklarını düşünenlerden çok da az olmayan paralar temin etme ile işleyen alternatif okulların bir kısmı, alternatif sözcüğünün de içini iyice boşaltmışlardır.

Güncel bir örnek olarak, Tayyip Erdoğan’ın oğlu üzerinden sahip olduğu Türgev, alternatif metodları ile bilinen Montessori’ye ait yöntemleri uygulamak üzere harekete geçmiş, bunun ilk adımı olarak şehirlerin ilan panolarında büyük ilanlar vererek bunu duyurmuştu.

Alternatif okulların bir kısmının, devlet ve kapitalizm eliyle manipülasyonuna rağmen, bilgiyi özgür ve didaktik olmayan bir şekilde toplumsallaştırmaya dönük deneyimler yok değildir. Mesele alternatif okulların devlet müfredatına ve kapitalizmin eğitim pazarına yenik düşmeden varlığını sürdürebilmeleri. Dünyanın farklı coğrafyalarında, bu kaygılarla süren birçok deneyim aslında alternatif modellerin bu alandaki önemini gözler önüne seriyor. Kendilerine okul demeden, yaptıkları işi eğitim diye nitelemeden, bilgiyi yaş hiyerarşisi gütmeyen paylaşılan çabalar, bugün her zamankinden daha yakıcı bir ihtiyaç durumunda.

Eğitilmek Değil Bilgiyi Özgürce Paylaşmak İstiyoruz

Yukarıda kısaca devlet okullarının, özel okulların ve sözde alternatif olduğunu iddia eden okulların eğitimle olan ilişkisini gözden geçirdik. Anlaşıldığı üzere, bu modeller bizi itaatkarlaştırmadan bilgiye götürebilir nitelikte değil. İsimleri, renkleri, yöntemleri farklı da olsa, hepsi bizi bir mekana ve zamana hapsederek eğitimi dayatıyor.

Bilginin bu şekilde kontrol altında tutulması, toplumsallaştırılmak istenmemesi ve manipülasyonu iktidarın konumunu sürdürmesinin yegane koşulu olduğundan; bilginin özgürleştirilmesine ve özgürce paylaşılmasına tam da içinde bulunduğumuz zamanda her zamankinden fazla ihtiyaç var.

Yaşamımızın örgütlenmesi için ihtiyaç duyduğumuz bilgiye özgürce ulaşmak isteyen biz anarşistler ister devlet okulunda, ister özel okulda olsun eğitilmek istemiyoruz. İtaatkarlaştıran eğitimi değil, özgür bilgi paylaşımını savunuyoruz. Yaşamlarımız için ihtiyaç duyduğumuz bilgiye bu yöntemle ulaşıyoruz ve bilgiyi bu yöntemle paylaştıkça çoğaltıyoruz.

Anarşist Kütüphane

Meydan Gazetesi
Eğitilmek İstemiyoruz
08.11.2018

Bu yazı Meydan Gazetesi'nin 47. sayısında yayınlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net